

Identificatie en typering van DIATAAL

Praktische Informatie	
1. <u>Productinformatie</u>	Diataal ontwikkelt digitale toetsen en is gelieerd aan Rijksuniversiteit Groningen. Diataal is ontwikkeld door Dr. Hilde Hacquebord. De toetsen worden in pakketten van 10 licenties verkocht. Per licentie kan één leerling getoetst worden. De prijzen voor de taaltoetsen in het schooljaar 2013-2014 zijn: Diatekst (begrijpend lezen): € 21,65 per 10 Diawoord (woordenschat): € 14,95 per 10 Diataal is online beschikbaar via http://www.diataal.nl. Het is een instrument uit Nederland.
2. <u>Wat en voor wie?</u>	Diataal is een leerlingvolgsysteem voor taal, Engels en rekenen voor de bovenbouw van het lager onderwijs en de eerste vier leerjaren van het secundair onderwijs. In deze fiche zullen de toetsen voor het lager onderwijs verder toegelicht worden die betrekking hebben op taal: Diatekst en Diawoord. Diatekst is een toets voor begrijpend lezen en meet het begrip van schoolboekteksten aan de hand van meerkeuzevragen. Diawoord is een toets voor woordenschat. De toets signaleert eventuele tekorten in de schoolse woordkennis.
3. <u>Welk soort instrument?</u>	☐ Toets ☒ Volgsysteem ☐ Observatiewijzer ☐ Portfolio ☐ Andere
4. <u>Hoe lang duurt de afname?</u>	De afname van Diatekst duurt ongeveer 50 minuten. De afname van Diawoord duurt ongeveer 30 minuten.
5. <u>Eén of meer meetmomenten?</u>	☐ Eén meetmoment ☒ Meer meetmomenten Zowel Diatekst als Diawoord kunnen in het lager onderwijs afgenomen worden op volgende momenten:

	– Derde leerjaar: eind van het schooljaar (vanaf april). – Vierde leerjaar: begin van het schooljaar, in het midden van het schooljaar (vanaf december) en op het einde van het schooljaar (vanaf april). – Vijfde leerjaar: in het midden van het schooljaar (vanaf december) en op het einde van het schooljaar (vanaf april). – Zesde leerjaar: in het midden van het schooljaar (vanaf december).
6. <u>Klassikale of individuele afname?</u>	☒ Klassikaal ☒ Individueel Leerlingen worden individueel getest op hun vaardigheden met betrekking tot leesbegrip en woordenschat. Als er meer computers beschikbaar zijn, kunnen meer leerlingen in één keer getoetst worden.
7. <u>Geeft het instrument resultaten op leerlingenniveau, klasniveau of op schoolniveau?</u>	☒ Leerlingenniveau ☒ Klasniveau ☒ Schoolniveau Het is mogelijk om in de docentmodule grafieken en tabellen op leerlingen-, klas- en schoolniveau te bekomen. Door middel van een keuzemenu kunnen leerkrachten zelf kiezen welke tabellen en grafieken ze willen maken. Daarnaast is het mogelijk om de resultaten in Excel af te printen. Hierin staan alle deelscores van de leerlingen overzichtelijk bij elkaar. Per leerling worden alle toetsresultaten gegeven. Tenslotte is het mogelijk om rapportages in PDF te maken. In een rapportage op klasniveau worden de gemiddelde toetsresultaten per klas gepresenteerd. In een rapportage op schoolniveau worden de gemiddelde toetsscores van de school gepresenteerd, voor de verschillende toetsen en toetsniveaus. Daarnaast kan men op schoolniveau een aanvullende vergelijking maken van de resultaten met betrekking tot geslacht.
Omschrijving van het instrument	
8. <u>Welke vaardigheden?</u>	Vaardigheden: ☒ Lezen ☐ Schrijven ☐ Spreken/Gesprek ☐ Luisteren Competenties: ☒ Taalcompetentie ☐ Zelfsturende competentie ☐ Leercompetentie

	☐ Sociale competentie Deelcompetenties: Diatekst meet de taalcompetentie binnen leesvaardigheid . De toetsen vinden aansluiting bij volgende doelen uit het doelenkader: – ‘Informatie achterhalen in voor hen bestemde school- en studieteksten’, – ‘Informatie ordenen in voor hen bestemde school- en studieteksten’, – ‘Zich oriënteren op aspecten van de leestaak: doel, teksttype en eigen kennis; manier van lezen erop afstemmen en aandacht houden voor bereiken van dat doel’ en – ‘Taalbeschouwing: woordenschat: reflecteren op betekenissen’. Diawoord meet de taalcompetentie binnen leesvaardigheid . De toetsen vinden aansluiting bij volgende doelen uit het doelenkader: – ‘Taalbeschouwing: woordenschat: reflecteren op betekenissen’.
9. <u>Wat doen de leerlingen?</u>	Diataal is een webgebaseerd digitaal taaltoetspakket. Leerlingen maken de toets online en de toetsen worden automatisch nagekeken. - Bij Diatekst krijgen de leerlingen een vijftal informatieve teksten met telkens 10 tot 12 meerkeuzevragen met drie mogelijke antwoorden. De vragen bij deze teksten variëren van bijvoorbeeld ‘Wat zou een andere titel kunnen zijn?’ tot ‘Wat wordt bedoeld met onderstaande zin/regel uit de tekst?’ of ‘Wat is het doel van deze tekst?’. - Bij Diawoord wordt de schoolse woordenschat van leerlingen getoetst. De woorden zijn afkomstig uit schoolboekteksten. De leerlingen krijgen een zin waarin een woord onderstreept is. De zinnen bieden zo weinig mogelijk context. Van het onderstreepte woord moeten leerlingen aangeven wat het betekent. Ze kunnen hiervoor kiezen uit drie antwoordmogelijkheden. In totaal zijn er 50 opgaven.
10. <u>Waarvoor kan het instrument gebruikt worden?</u>	☒ Screening ☒ Diagnose ☐ Andere

	Een toetsvolgsysteem als Diataal is volgens het praktijkonderzoek van Oberon (2012) geschikt voor het volgen en beoordelen van de cognitieve vaardigheden van leerlingen. Diataal is bedoeld om de lees- en luistervaardigheid van leerlingen na te gaan. Het is een screeningtool die informatie geeft over welke leerlingen extra ondersteuning nodig hebben. Na de toets geeft een pijl in de scorebalk aan welke score de leerling gehaald heeft. Vanuit het klassenoverzicht kan de leraar in het resultatscherm van de individuele leerlingen komen. De leraar ziet de scores en de tijdsduur van de gemaakte toets(en). In een nieuw scherm openen de gegeven antwoorden per vraag voor de betreffende toets. De toetsen Diatekst en Diawoord van Diataal zijn ook diagnostisch: leerkrachten krijgen inzicht in de taalvaardigheid van hun leerlingen. De toetsen bieden gerichte handvatten voor ondersteuning.
11. <u>Laat het instrument toe leerlingen te vergelijken?</u>	☒ Vergelijking mogelijk met andere leerlingen (normgerelateerde vergelijking) ☒ Vergelijking mogelijk met een drempel (criteriumgerelateerde vergelijking) ☐ Geen vergelijking Diataal is landelijk genormeerd. Na afloop van de toets krijgen leerlingen verschillende scores: 1. Een schaalscore (begrijpend leesniveau of woordenschatniveau). Met een ontwikkelingsschaal is het mogelijk om leerlingen met elkaar te vergelijken en te volgen. Deze schaal is voor Nederland en Vlaanderen hetzelfde. Doordat deze schaal steekproefonafhankelijk is, kunnen alle leerlingen goed op deze schaal gevolgd worden. Diataal hanteert een model waarin vermeld wordt wat je van een leerling mag verwachten in een bepaald leerjaar. Aan het begin van het vierde leerjaar verwachten we bijvoorbeeld dat leerlingen een schaalscore van 31 hebben (zowel voor begrijpend lezen als woordenschat). Op basis van deze drempels kunnen leerkrachten inschatten of hun leerlingen op niveau zitten, of ze er voorbij zijn of dat ze er nog naar toe moeten werken. Daarnaast zijn de Diataaltoetsen gekoppeld aan de Nederlandse referentieniveaus en het Europees referentiekader (ERK). Diataal peilt dus niet naar de eindtermen voor Vlaanderen. Zowel voor de referentieniveaus als het ERK zijn er leerlijnen opgesteld en is vastgelegd wat een leerling op een bepaald niveau moet kunnen. Met Diataal kan getoetst worden hoever leerlingen zijn en of ze bepaalde drempels voorbij zijn. 2. Leerlingen krijgen ook een letterscore (voorheen vaardigheidsgroep). De letterscore drukt het niveau van de leerling uit in relatie tot leerlingen van hetzelfde schooltype (Diataal, Verantwoording & Normering, 2005). Er is voor het lager onderwijs nog geen aparte Vlaamse ontwikkelingsschaal. Hier wordt momenteel

	aan gewerkt. Steeds meer scholen in Vlaanderen maken gebruik van Diataal waardoor men de toets zoveel mogelijk wil afstemmen op de Vlaamse onderwijswereld. Het toetsresultaat geeft dus voor het lager onderwijs het niveau van de leerling aan in relatie tot het landelijk gemiddelde van Nederland. Op leerlingenniveau geven de rapportages dus inzicht in de behaalde score en een inschatting van de positie ten opzichte van de ontwikkelingsschaal en normgroepen. Daarnaast geven de rapportages zicht op de ontwikkeling van de score ten opzichte van eerdere afnamemomenten (Oberon-rapport, 2012).
Criteria voor een goed evaluatie-instrument	
12. <u>Wat meet het instrument?</u>	De handleiding van Diataal geeft informatie over: ☒ Waarop ze zich baseerden voor het opstellen van het evaluatie-instrument De toetsen zijn gevalideerd aan het Europees referentiekader en ook aan de referentieniveaus in Nederland die sinds augustus 2010 via de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen van kracht geworden zijn. Dit is ingebouwd in het systeem voor de Nederlandse scholen maar is ook raadpleegbaar voor de Vlaamse scholen. De toetsen van Diataal zijn niet opgesteld vanuit de eindtermen voor Vlaanderen. ☒ In welke mate het instrument aansluit bij de doelstelling die men vooropstelde De toets Diatekst meet het leesbegrip en dit gebeurt op drie niveaus: woordniveau (microniveau), zins- en alineaniveau (mesoniveau) en tekstniveau (macroniveau). De gebruikte teksten zijn een weerspiegeling van teksten waar leerlingen op school in Nederland mee te maken krijgen¹. Er werden schoolboekteksten van verschillende vakken in Diatekst opgenomen. De tekstindeling gebeurt op basis van linguïstische maten: woordlengte (aantal lettertekens gedeeld door het aantal woorden), zinslengte (aantal woorden gedeeld door het aantal zinnen) en dekkingsgraad van 'basiswoorden' (zoals vermeld in de Basiswoordenlijst van De Kleijn en Nieuwborg (1991) met de meest voorkomende woorden van het Nederlands²). De toets Diawoord meet de schoolse woordkennis door 50 woorden aan te bieden in contextzinnen

¹ Het tekstmateriaal is oorspronkelijk afkomstig uit Nederlandse schoolboeken. Inmiddels verbreedt men de tekstsoorten wel, maar daarbij richt men zich niet specifiek op Vlaams tekstmateriaal. Bij de tekstkeuze wordt wel gelet op geschiktheid voor Vlaamse leerlingen, met andere woorden al te specifiek Nederlandse onderwerpen worden vermeden. Er zijn plannen om de toetsen voor Vlaanderen te vullen met meer Vlaams materiaal.

² Het gaat hier om de 2000 meest frequente woorden van het Nederlands, er kan volgens de makers van Diataal vanuit gegaan worden dat die lijst niet wezenlijk anders zou zijn voor Vlaanderen.

	met meerkeuzevragen. De woorden komen eveneens uit veelgebruikte lesmethoden. ☐ Geen informatie over validiteit
13. <u>Is het instrument betrouwbaar?</u>	De handleiding van Diataal geeft informatie over: ☒ Betrouwbaarheid van de toetsafname In de handleiding is een stappenplan opgenomen dat een overzicht biedt van de stappen die doorlopen moeten worden voor en tijdens de afname van een Diataaltoets. ☒ De betrouwbaarheid ☐ is eerder laag ☐ is eerder middelmatig ☒ is eerder voldoende hoog Toetsen worden regelmatig (intern) aan een betrouwbaarheidsonderzoek onderworpen (Oberon-rapport, 2012). In de schooljaren 2011-2012 en 2012-2013 zijn de toetsen voor het lager onderwijs opnieuw onderzocht en op sommige vlakken herzien. Om tot een betrouwbare toets te komen is Diatekst tweemaal aan een grootschalig normeringonderzoek onderworpen. Het eerste onderzoek (2011-2012) legde de basis van de toets. Teksten en tekstvragen werden hierbij onderzocht op zuiverheid en moeilijkheid. Het tweede onderzoek (2012-2013) wilde een normering tot stand brengen op basis van een representatieve steekproef en de betrouwbaarheid van de toets analyseren. De betrouwbaarheid voor de diverse tekstpakketten zijn hoog.³ ☒ Betrouwbaarheid van de scoring De leerkracht moet de toetsen zelf niet scoren. De resultaten op de toetsen worden immers automatisch opgeleverd door het digitaal toetspakket. ☐ Geen informatie over betrouwbaarheid.
14. <u>In de praktijk?</u>	Diataal biedt méér aan dan alleen toetsen: Diaplus biedt tekst- en oefenmaterialen op elk niveau die aansluiten bij de toetsresultaten: – digitale tijdschriften met teksten, puzzels, tips, etc. en bijbehorende werkbladen; – de ‘Tekst van de maand’: iedere maand een actuele tekst met een verdiepend karakter, met bijbehorende werkbladen;

³ Op dit moment wordt de documentatie van de nieuwe toetsen in het lager onderwijs gedocumenteerd. De betrouwbaarheidsscores (Cronbach's Alfa) voor de diverse tekstpakketten van Diatekst variëren van 0,837 tot 0,907. De betrouwbaarheidsscores (Cronbach's Alfa) voor de diverse woordpakketten van Diawoord variëren van 0,833 tot 0,892.

	– een tekstenbank met teksten op verschillende niveaus; – oefenvormen die passen bij teksten uit de tekstenbank; – oefentoetsen bij teksten uit de tekstenbank; – ‘lege’ oefenvormen om passend te maken voor eigen tekstmateriaal – bronnenpakketten met teksten rondom een bepaald thema. Diataal probeert zoveel mogelijk rekening te houden met het Vlaamse onderwijsveld wat betreft Diaplus. Er wordt getracht teksten te zoeken die zowel in Vlaanderen als in Nederland aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen.
15. <u>Praktische haalbaarheid?</u>	Diataaltoetsen worden via het internet beschikbaar gesteld, afgenomen en automatisch nagekeken. De resultaten zijn onmiddellijk beschikbaar. Voor de leerkrachten is Diataal daardoor erg gebruiksvriendelijk. De toetsen bieden diagnostische handvatten waardoor leerkrachten meteen gericht ondersteuning kunnen bieden. De helpdesk is dagelijks telefonisch en per e-mail bereikbaar als leerkrachten hulp nodig hebben bij het interpreteren van de scores. Daarnaast kunnen scholen workshops bij Diataal boeken als nascholing. Leerlingen vinden het digitale toetsen erg leuk. Qua inplannen van de toetsafnames kan het in het lager onderwijs soms lastig zijn. Vaak zijn daar nog geen computerlokalen aanwezig. Het is daardoor soms niet mogelijk om alle leerlingen in één keer te toetsen waardoor doorgeschoven moet worden. Soms doen leerlingen langer over de toetsen dan gepland. Doordat bij Diataal de toetsen tussentijds afgesloten kunnen worden, kunnen leerlingen een volgende keer verder gaan waar ze zijn gebleven.
16. <u>Kritische reflectie op algemene kwaliteit</u>	- Diataal is een gebruiksvriendelijk instrument. De digitale afname ontlast de leerkracht doordat er geen verbeter- of interpretatiewerk meer bij komt kijken. De digitale verwerking verhoogt daardoor ook de betrouwbaarheid van de scoring. - Diataal is gekoppeld aan het ERK⁴, een wijd verspreid en breed bekend referentiekader. Een kanttekening hierbij is dat het ERK oorspronkelijk ontwikkeld is voor de leeftijdscategorie 16+. De beschrijvingen voor de verschillende taalniveaus van het ERK zijn niet afgestemd op de leefwereld van kinderen. Verder is het onduidelijk hoe Diataal in de items de link met het ERK heeft gelegd. - Diataal heeft op dit moment nog geen Vlaamse normen maar die zijn in de maak. - Diataal voorziet naast de toetsen ook in een online databank met test- en oefenmateriaal dat aansluit bij de resultaten van de testen (Diaplus). Dit geeft leerkrachten handvatten om de lespraktijk af te stemmen

⁴ Het ERK is het Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen. Dit kader werd opgesteld door de Raad van Europa. Het referentiekader geeft een uitgebreide en precieze omschrijving van het niveau waarop iemand zijn talen beheerst. Op de website van de Nederlandse Taalunie vind je een Nederlandse vertaling (www.taaluniversum.org)

	op de resultaten van de testen. Hierbij moet wel opgelet worden dat er geen ‘teaching to the test’-situatie wordt gecreëerd. De meerwaarde van Diaplus is dat het verschillende werkvormen inzet en mogelijkheden biedt tot differentiatie. - Leerkrachten moeten er zich van bewust zijn dat het aanbieden van meerkeuzevragen in de toets begrijpend lezen (Diawoord) voor kinderen geen natuurlijke manier van omgaan met tekstbegrip is. Leesbegrip kan je niet enkel op deze manier meten. Begrijpend lezen kan ook nog op een meer natuurlijke, spontane manier geëvalueerd worden door het leesbegrip in een dagdagelijkse, klassikale context te bespreken en door leerlingen te bevragen. - Als leerlingen niet vertrouwd zijn met dit soort toetsen, zoals meerkeuzevragen, dan ontstaat er een discrepantie tussen de dagdagelijkse omgang met tekstmateriaal en hoe je leesbegrip meet. Sommige leerlingen kunnen daardoor verrast zijn waardoor ze minder goed gaan presteren op de toets. Dit is een aandachtspunt maar het mag zeker geen pleidooi zijn voor de introductie van meerkeuzevragen in de lessen. - Diatekst en Diawoord zijn diagnostische toetsen. Leerkrachten krijgen inzicht in de taalvaardigheid van hun leerlingen en krijgen gerichte handvatten voor ondersteuning. Diatekst en Diawoord zijn echter niet geschikt om een oordeel uit te spreken dat bepalend kan zijn voor de studiekeuze van leerlingen. Daarvoor moet ook andere informatie meegenomen worden.
--	---